

Noe av det samme er i spill i forbindelse med digitaliseringen av Norge. Dette er ikke ett stort teknologisk prosjekt, men en rekke tilgrensende og overlappende prosjekter på ulike og atskilte samfunnssektorer, som for eksempel helsevesen, Nav, skatteetat og ulike forvaltningsorganer. Imidlertid, et fellestrekk ser vi i hvordan befolkningen forventes å forholde seg til de ulike tjenestene. Vi skal alle «bli digitale», og i et slikt perspektiv ser vi at digitaliseringen i sterk grad tilordner en viss samfunnsmessig organisering: Den «krever» av innbyggerne at de har nettilgang, at de har digitale verktøy som nettbrett, smarttelefoner og PC-er, og, ikke minst, at de kan og er villige til å bruke disse.

De fleste teknologiene vi bruker daglig, selv om vi noen ganger kan føle oss avhengige av dem, utøver en svakere påvirkning på nettverket. Bruken er mer individuelt tilpasset fordi teknologiene gjør mindre «krav» på hvordan nettverket formes. Det innebærer at nettverket (inkludert oss brukere) i større grad legger premissene for hvordan teknologien inngår i det. Vi bestemmer bruken.

Skjønt, gjør vi egentlig det? *Har* vi kontroll, selv om vi føler at vi har det? Når algoritmene foreslår hvilken bok vi bør kjøpe på Amazon, hvilken musikk vi skal høre på Spotify, eller når Netflix automatisk setter i gang neste episode slik at vi ser videre i stedet for å legge oss – kontrollerer vi da teknologiene og bruken av dem, eller lar vi oss styre av teknologiene og deres logikk?

13.5 En aktuell teknologisk utfordring: kunstig intelligens

Kunstig og naturlig intelligens

Kunstig intelligens (KI) er informasjonsteknologi som utfører regelstyrte oppgaver vi vanligvis tenker på som å kreve kognitiv innsats (Coeckelbergh, 2020, s. 46). Reglene kan være programmerte eller de kan være tilegnede gjennom at systemet selv lærer. I det daglige interagerer vi med KI når vi for eksempel låser opp smarttelefonen med fingeravtrykk, når Facebook foreslår bildetagg, og når algoritmene gir oss informasjon og reklame tilpasset våre antatte preferanser. Men også: *Siri* og *Alexa* (Apple og Amazons digitale assistenter), *MetaOptima* («ser etter» hudkreft ved å skanne en persons hud) og *Neurensic* (overvåker og analyserer utviklingen i aksjemarkedet), og KI-en som var mest omtalt i begynnelsen av 2023, *ChatGPT*. Listen over KI-systemer er lang, og blir hurtig lengre.

KI er altså ikke én teknologi, men noe som driver ulike teknologiske innretninger på en rekke felt, fra enkel forbrukerelektronikk til kompleks forskning. KI er spesielt godt egnet til å oppdage mønstre og til å erstatte rutinepregede oppgaver som krever oppmerksomhet, og kan slik sett bidra positivt på en rekke felt, for eksempel i helsevesenet, i overvåkning av skogbrann- og andre farer osv. Men som med mange teknologier har også KI mulige negative sider vi ikke bør overse.

Kunstig intelligens: Informasjonsteknologi som utfører regelstyrte oppgaver vi vanligvis tenker på som å kreve kognitiv innsats. Reglene kan være programmerte, eller de kan være tilegnede gjennom maskinlæring.